

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากร ในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน ความรู้ความเข้าใจ ความรับผิดชอบ
ในหน้าที่และสังคมส่วนรวมที่มีผลต่อจริยธรรมในการจัดการทรัพยากร

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษารอบคลุมเนื้อหา 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ ระดับตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากร ซึ่งประกอบด้วย
ข้าราชการและลูกจ้างในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง รวมจำนวน
210 คน
2. จริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากร ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้
ทรัพยากร ความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วย การประหยัด การใช้
ประโยชน์อย่างคุ้มค่า การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การเคารพต่อกฎระเบียบ การพิทักษ์
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของส่วนรวม การใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
การปฏิบัติตามสิ่งที่คาดคิดว่าสมควรจะกระทำโดยการใช้จ่ายเงินและวัสดุสำนักงานอย่างประหยัด
และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบ ใช้เวลาระหว่าง
วันที่ 15 - 17 กันยายน 2542 รวมเวลา 3 วัน และเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบทดสอบได้
ครบถ้วน จำนวน 210 ชุด

สรุปผลการศึกษา

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS หาค่าความถี่ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ค่า t-test และการวิเคราะห์ข้อความแปรปรวนทางเดียว เพื่อ
เปรียบเทียบระดับความมี จริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรในสังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง และใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. จริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง จากผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลพบว่าบุคลากรมีจริยธรรมในการจัดการ ทรัพยากรอยู่ในระดับสูง

2. ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อจริยธรรมในการจัดการทรัพยากร ได้แก่

2.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรเกี่ยวกับระดับตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามและ แบบทดสอบ จำนวน 210 คน นั้น ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีระดับตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน จะมี ระดับจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($F=0.0007$) จาก ค่าเฉลี่ย กล่าวได้ว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ ระดับ 8 ขึ้นไป มีจริยธรรมในการจัดการทรัพยากร มากกว่าระดับอื่น เพราะมีข้าราชการระดับ 8 จำนวน 7 คน มีระดับคะแนนมากที่สุดทั้ง 7 คน

2.2 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ทรัพยากร และความรับผิดชอบในหน้าที่ และสังคมส่วนรวม ผลการศึกษาตัวแปรอิสระแสดงให้เห็นว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ของการใช้ทรัพยากร ความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับ จริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ ข้อมูลประกอบกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

จริยธรรมเป็นลักษณะพฤติกรรมที่สังคมนิยมและให้ความสนับสนุน และต้องการให้ เกิดมีในตัวบุคคลในสังคมของตน รวมทั้งลักษณะและพฤติกรรมที่สังคมไม่นิยมและต้องการไม่ให้ มีในตัวบุคคล จริยธรรมนั้นมีพัฒนาการ ไปตามวัยและวุฒิภาวะ และเพื่อเป็นการช่วยกันแก้ไขปัญหา วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งให้เป็นไปตามมาตรการประหยัคงบประมาณของ ทางราชการ โดยให้ทุกหน่วยงานในสังคมมีมาตรการดำเนินงานที่ประหยัคและใช้ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพเกิดประ โยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบกับการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปราบกฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 จริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากร

บุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง มีจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง จริยธรรมในการจัดการทรัพยากรเป็นลักษณะพฤติกรรมที่สังคมนิยมและให้ความสนับสนุน และต้องการเกิดให้มีในตัวบุคคล เป็นการช่วยแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทางหนึ่ง จากการศึกษาจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากร สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. บุคลากรมีจริยธรรมในการประหยัดการใช้ทรัพยากรขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของเรา และการร่วมมือกัน ตลอดจนการฝึกนิสัยให้มีการประหยัด เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง การใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดตามความจำเป็น
2. บุคลากรมีจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยการนำกลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการช่วยกันบำรุงดูแลรักษา ปฏิบัติตามมาตรการประหยัดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สามารถควบคุมและกำกับการใช้ประโยชน์ได้
3. บุคลากรมีจริยธรรมในการที่ได้ช่วยกันกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามความต้องการของตนเองและของผู้อื่นในการใช้ทรัพยากร และเป็นการกระทำที่ผู้อื่นยอมรับ ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดการยอมรับนับถือต่อการกระทำนั้น โดยสังคมส่วนรวม ทุกคนส่วนใหญ่ในหน่วยงานช่วยกันใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ก็จะเป็นแรงผลักดันคนบางคนที่ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เกิดความสำนึกได้โดยองค์การพิธีของตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารการสอนของ (เลขา ปิยะอัจฉริยะ, 2525 : 400) พบว่าลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น ๆ คือ พฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุนและผู้กระทำส่วนพฤติกรรมความพอใจว่าการกระทำนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร
4. บุคลากรมีจริยธรรมเกี่ยวกับการเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ เป็นการสร้างแบบแผนของสังคม ซึ่งปฏิบัติร่วมกันในหน่วยงาน การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ กับระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม เพื่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2530 : 756) ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง 1) การฝึกฝนอบรมเพื่อแก้ไข หล่อหลอม หรือทำให้สมบูรณ์ซึ่งส่วนของบุคลิกลักษณะทางศีลธรรม 2) การควบคุมอันเกิดการเชื่อฟังและระเบียบ 3) ความประพฤติ

อันมีระเบียบ หรือถูกชี้แนะ หรือแบบแผนของพฤติกรรม 4) กฎเกณฑ์หรือระบบของกฎเกณฑ์ ควบคุมความประพฤติหรือกิจกรรม

5. บุคลากรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด มีการรณรงค์ แยกแยะทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน และรับรู้ว่าสิ่งอำนวยความสะดวกทุกชนิดเป็นตัวกลางสำคัญในการสร้างมลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต ทำให้เกิดความพยายามมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพธรรมชาติและพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของส่วนรวม เป็นลักษณะหนึ่งของจริยธรรมของบุคลากร

6. บุคลากรได้ใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ให้ความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า ถูกต้อง เหมาะสม และทำให้การดำเนินงานอื่น ๆ ราบรื่นไปด้วย

7. บุคลากรมีจริยธรรมในตนเอง และได้สั่งสอนจริยธรรมให้กับเด็ก ๆ ให้ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากร คำนึงถึงการใช้ประโยชน์สูงสุดจะทำให้เขานำไปปฏิบัติเมื่อเขาเติบโตขึ้น และนำความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า นำไปแนะนำให้เพื่อนร่วมงานช่วยกันรณรงค์ สิ่งเหล่านี้เป็นการปฏิบัติตามสิ่งที่สมควรกระทำ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรในสำนักงานต่อไป และสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ (ปรีชา ตั้งถุณกุล, 2541 : 32) ซึ่งพบว่า พนักงานในองค์กรเอกชนมีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยกับการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นคือ ลักษณะที่อยู่อาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ของผลการศึกษาดังกล่าวมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมศึกษาในเรื่องการอนุรักษ์ไฟฟ้าตั้งแต่เด็ก ข้าราชการควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้ประชาชนเห็นในเรื่องนี้

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระดับตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคลากร ซึ่งเป็นข้าราชการระดับ 6-7 ถึงจำนวน 174 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 210 คน จึงทำให้มีระดับจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรแตกต่างกันตามตำแหน่งหน้าที่ และงานที่รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ (วราพร ศรีสุพรรณ, 2539 : 63) ที่กล่าวว่า บุคลากรเป้าหมายที่รับความรู้เป็นกลุ่มบุคลากรที่สำคัญยิ่ง ซึ่งมีความแตกต่างทางอายุ เชื้อชาติ ภูมิการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ภูมิภาคทางอาชีพ และภูมิถิ่นที่แตกต่างกัน จึงทำให้ความสามารถในรับรู้แตกต่างกัน และ

(ทิตยา สิวรรณะชญ, 2524 : 39-40) เชื่อว่าฐานะตำแหน่งของบุคคลเป็นสิ่งที่มืออยู่แล้ว บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งใดย่อมจะทำหน้าที่ตามแบบฉบับของตำแหน่งนั้น การที่บุคคล ซึ่งถูกแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานจะมีบทบาทหน้าที่ในการที่จะต้องปฏิบัติตามตามบทบาทที่กำหนดไว้ที่จะทำงานรับผิดชอบ

ตอนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ทรัพยากร

บุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ทรัพยากรอยู่ในระดับสูง ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรมาก จากการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ใช้เครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าอย่างถูกต้อง เหมาะสม อย่างจำเป็นและให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

2. บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมประจำวันร่วมกัน ใช้ทรัพยากรในการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มีวิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ (Drucker F. Peter, 1979) ซึ่งพบว่า การบริหารคือ การทำงานให้งานต่าง ๆ ลุล่วงไป โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้กระทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวมานั้น ทรัพยากรด้านบุคลากรจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เช่น เครื่องจักรอุปกรณ์ วัสดุคิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูล ข้อเสนอต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

3. บุคลากรเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น โดยนำความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ทรัพยากรปรับเข้ากับการกระทำที่ถูกต้อง ตามความต้องการของตนเองและผู้อื่น ทุกคนยอมรับในผลการกระทำนั้น

4. บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเคารพกฎระเบียบ โดยให้ความสนใจและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมและหน่วยงานที่วางไว้เป็นบรรทัดฐาน การจัดกฎระเบียบอย่างเป็นระบบจะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

5. บุคลากรใช้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ทรัพยากร สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เข้าใจถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ (ดารา เรือนเบ็ง, 2540 : 40) พบว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยความพยายาม หรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตนในกิจกรรม ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนา

2) ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือ ทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินทุน วัสดุ สำหรับใช้ในกิจกรรมการพัฒนา

6. บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ทรัพยากรในการร่วมกันใช้ทรัพยากร ตามสิทธิ เสรีภาพของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

7. บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ทรัพยากร โดยการช่วยกันปฏิบัติตาม สิ่งที่เหมาะสมจะกระทำ เป็นการกระทำที่ถูกต้อง และยอมรับของสังคม และร่วมกันแก้ไขปัญหาลี้กแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และจรรยา สุวรรณทัต, 2520 : 27) ให้ความหมายของคำวินัยทางสังคม คือการมีความสามารถบังคับตนให้ปฏิบัติให้ ถูกกาลเทศะ ยอมรับบรรทัดฐานของสังคม โดยไม่ต้องมีผู้ควบคุมหรือผู้ลงโทษ การควบคุมภายใน ที่ได้ผลนั้น ตั้งอยู่บนฐานของความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ หรือความเชื่อทางศาสนา มากกว่า บทลงโทษทางกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของวินัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบคุณค่าโดยตรง นั่นคือการทำหรือไม่ทำตามที่สังคมคาดหวังไว้ ย่อมหมายความว่าสิ่งที่สังคมคาดหวังให้ทำ นับเป็น สิ่งที่ดี ส่วนสิ่งที่สังคมไม่ต้องการให้สมาชิกทำ นับเป็นสิ่งที่เลวหรือไม่ดี ดังนั้น การมีหรือไม่มีวินัย ในเรื่องต่าง ๆ ล้วนเป็นเรื่องของการตัดสินใจคุณค่า (Value Judgment) ทางสังคมว่า ดี-เลว-ถูก-ผิด จึงทำให้วินัยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับจริยธรรม

ตอนที่ 4 ความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม

บุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีความ รับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวมอยู่ในระดับสูง มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการมีจริยธรรมใน การจัดการทรัพยากรของบุคลากร ซึ่งจากการศึกษาความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม ของบุคลากร สามารถสรุปได้ดังนี้

1. บุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวมในการประหยัดการใช้ ทรัพยากรโดยสำนึกของแต่ละบุคคลที่คำนึงถึงจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่เป็นการ พัฒนาตน ซึ่งสอดคล้องกับ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2541-2544, 2541 : 60-62) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาตนและสังคม เพื่อให้การปรับแผน พัฒนาตนและสังคม สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม ในการร่วมกันใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่า โดยคำนึงถึงการจัดสรรงบประมาณของทางราชการ ตลอดจนถึงมาตรการประหยัดใน การควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างได้ประโยชน์สูงสุดเป็นหลักในการดำเนินงาน

3. บุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวมในการดำเนินการจัดการกับทรัพยากร โดยอยู่บนพื้นฐานของการรักและหวงแหน มีความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ของตนเองและผู้อื่น การมีความสำนึก และความตระหนัก เพราะบุคลากรในหน่วยงานมีความสำคัญมากต่อการใช้ทรัพยากร โดยการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ (มนัส สุวรรณ, 2532 : 1-11) ซึ่งพบว่า ความสำนึกหรือความตระหนักเป็นความรู้ที่ประจักษ์ชัด หรือความรู้ชัดเจน มี 4 ประการ คือ 1) รู้จริง/ทราบซึ่ง (Appreciation) โดยเน้นการเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องที่สนใจ รู้ซึ่งว่าอะไรผิด/อะไรถูก เป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์และส่วนรวม 3) มีความวิตก/ห่วงใยว่าจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและสังคม 4) ทำจริง/ปฏิบัติจริง ไม่ได้เน้นว่าต้องทำเป็นในกรณีที่ได้หรือไม่ได้ ทุกคนมีความสามารถ (Capability) ที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับหนึ่ง ๆ เท่านั้น ปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถทำจริงหรือปฏิบัติจริงได้โดยตรงก็สามารถทำจริงปฏิบัติจริง โดยทางอ้อมในรูปแบบต่าง ๆ ได้

4. บุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม ต้องขึ้นอยู่กับ การบังคับตนเองให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง มีความรับผิดชอบงานในหน่วยงานส่งผลถึงจริยธรรมในการจัดการทรัพยากร เป็นการสร้างแบบแผนของสังคม เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกของสังคมนั้น ๆ และมีวิธีการจัดการทรัพยากร เพื่อให้สมาชิกในสังคมได้ใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2536 : 69-71) พบว่า ข้อสมมุติฐานของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ที่สำคัญ คือ สังคมต้องมีความมั่นคง ไม่ต้องมีความสนใจเรื่องของการเปลี่ยนแปลง เพราะเชื่อว่า ถ้าส่วนประกอบหนึ่งส่วนประกอบใดของสังคมเปลี่ยนไป ส่วนประกอบอื่นจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปด้วย เพื่อที่จะให้สังคมส่วนรวมมีความมั่นคงต่อไป

5. บุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม บุคลากรมีความคิดเห็นส่วนใหญ่ว่า การที่จะพิทักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้น บุคลากรจะต้องมีกิจกรรมเข้าร่วมกับหน่วยงานอื่นในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม การมีความตั้งใจจริง และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อยู่ตลอดเวลา

6. บุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม โดยภาพรวมบุคลากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเรื่องการประหยัดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ทรัพยากรขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมใจอย่างจริงใจ และอย่างต่อเนื่องจากทุกฝ่าย เป็นการใช้วิถีทางประชาธิปไตยประการหนึ่งที่จะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

7. บุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคมส่วนรวม โดยภาพรวมบุคลากรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่จะรณรงค์ต่อต้านการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าทุกคนมีจิตสำนึกซื่อสัตย์ในการจัดการทรัพยากร ปฏิบัติตามสิ่งที่สมควรจะกระทำ โดยการช่วยกัน

ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและก่อประโยชน์สูงสุด สำหรับจริยธรรมในการช่วยกันรักษาทรัพยากรในหน่วยงาน บุคลากรมีความคิดเห็นแตกต่างกันตามตำแหน่งหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา จริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง ครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรจัดให้มีการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ โดยใช้กลุ่มข้าราชการและลูกจ้างในสำนักงานหรือส่วนราชการต่าง ๆ โดยทั่วไป เพื่อทุกคนจะได้รับทราบถึงความมีจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากร โดยการแสดงออกทางพฤติกรรม และเป็นแนวทางในการให้ความรู้ความรับผิดชอบในด้านของจริยธรรม และสามารถนำมาเปรียบเทียบผลการศึกษาได้

2. ควรจัดให้มีการศึกษาถึงความมีจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรให้กับเด็กนักเรียนเยาวชนในเขตบริการ ผู้ปกครองและคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบถึงความมีจริยธรรมในการจัดการทรัพยากรของบุคลากรกลุ่มอื่น ๆ และได้ทราบข้อมูลหลาย ๆ กลุ่ม สามารถนำมาเปรียบเทียบผลการศึกษาได้ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

3. รัฐบาลควรมีการสนับสนุนการฝึกอบรม พัฒนาคุณภาพด้านจริยธรรมในด้านการสร้างพฤติกรรมประหยัด การใช้ทรัพยากรที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น หรือมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป

4. ควรจัดให้มีรูปแบบการพัฒนาตนเอง โดยการจัดให้มีกิจกรรมที่สอดคล้องของการสร้างจริยธรรม การสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมภายในหน่วยงานและร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

การจัดการทรัพยากรของบุคลากรนั้น จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง และจริงใจ ร่วมกันคิด ช่วยกันทำ การแสดงออกถึงความสำนึก รู้ว่าจะ ไรผิด อะไรถูก อะไรที่สมควรกระทำ อะไรที่ไม่สมควรกระทำ เคารพต่อกฎระเบียบ ยอมรับนับถือกฎเกณฑ์ของสังคม เคารพต่อสิทธิของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะแสดงออกทางพฤติกรรมในลักษณะภายนอกและภายในที่ผู้อื่นยอมรับได้ นำองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้มาเชื่อมโยงกัน สร้างจิตสำนึกใหม่ให้เกิดเป็น “จริยธรรม” ในใจคน ทั้งนี้เพื่อจะทำให้เกิดความสงบสุขแก่ส่วนรวมให้ยั่งยืนต่อไป